

**Sprawozdanie z realizacji
Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Ostrowiec Świętokrzyski
na lata 2022 - 2024**

za 2023 rok



Ostrowiec Świętokrzyski 2024 rok

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez organy publiczne. Ustawodawca określił obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przypisał zadania w tym zakresie dla poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego. Wspieranie rodziny to zespół działań mających na celu przywrócenie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Skuteczna pomoc dla rodziny może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami.

Działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki i wychowaniu zawarte zostały w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2022-2024, przyjętym do realizacji Uchwałą Nr LV/152/2021 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 13 grudnia 2021 r. Program stanowi kontynuację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2019 – 2021 i jest jednocześnie narzędziem do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2022 – 2028, przyjętej do realizacji Uchwałą Nr LV/153/2021 Rady Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego z dnia 13 grudnia 2021 r.

Celem Programu jest wsparcie ostrowieckich rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w tym:

- 1. promowanie wartości rodziny** jako środowiska wychowawczego i przeciwdziałanie marginalizacji rodziny,
- 2. wsparcie materialne i niematerialne rodzin wymagających pomocy** poprzez: wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego i stabilizacji rodzin oraz wzmocnienie kompetencji,
- 3. wsparcie rodzin w przezwyciężaniu problemów wynikających szczególnie z uzależnienia jej członków oraz w dążeniu do reintegracji,**
- 4. wzmocnienie kompetencji zawodowych i podnoszenie jakości świadczonych usług na rzecz rodziny** poprzez zapewnienie wsparcia dla kadr pracujących z rodzinami.

Program zakłada zaangażowanie różnych instytucji w działania na rzecz ostrowieckich rodzin, gdyż interdyscyplinarne podejście w pracy z rodziną zwiększa szanse na skuteczność prowadzonej pracy. Oddziaływanie na rodzinę przedstawicieli różnych służb, posiadających różne kompetencje i umiejętności, może dać gwarancję, że dana rodzina zmieni sposób swojego funkcjonowania, podnosząc umiejętności w zakresie opieki nad dzieckiem i zapewni mu poczucie bezpieczeństwa.

Program skierowany jest do ostrowieckich rodzin z dziećmi przeżywających trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, niewydolnych wychowawczo,

wykazujących bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i niezaradnych życiowo. Adresatami działań pomocowych, w tym przede wszystkim koordynacji wsparcia realizowanej przez asystenta rodziny, mogą być również rodziny i kobiety w ciąży spełniające kryteria ustawy „Za życiem”.

Uzupełniający charakter mają też działania skierowane do rodzin lub ich członków, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, promujących wartości rodzinne i wspólne spędzanie wolnego czasu, zdrowego stylu życia oraz poradnictwa. Część działań skierowana jest również do specjalistów pracujących z rodzinami objętymi pomocą.

Cele Programu i wskaźniki ich realizacji

Cel główny:

Wsparcie ostrowieckich rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cel operacyjny 1:

Promowanie wartości rodziny

Cel szczegółowy	Działania	Wskaźniki	2023 rok Wartość (ilość)	Realizatorzy/ partnerzy
1. Promowanie wartości rodziny jako środowiska wychowawczego	1. Promowanie działań na rzecz integracji rodzin	1. Liczba akcji informacyjnych promujących rodzinę	40	UM, GKRPA, MOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
	2. Edukacja wzmacniająca kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców	1. Liczba osób korzystających z zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców	1281	
		2. Liczba podmiotów realizujących zadania edukacyjne	37	
	3. Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających wzmocnieniu więzi rodzinnych	1. Liczba świetlic z elementami socjoterapii/placówek wsparcia dziennego	9 UM 2 MOPS	
		2. Liczba dzieci korzystających ze wsparcia w placówkach wsparcia dziennego/świetlicach z elementami socjoterapii	280 UM 48 MOPS	
		3. Liczba festynów rodzinnych	25	
		4. Liczba imprez rekreacyjno-sportowych dla rodzin	24	
		5. Liczba zajęć kulturalnych	175	

2. Przeciwdziałanie marginalizacji rodziny.	1. Monitorowanie sytuacji rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi	1 Liczba rodzin, których sytuacja jest monitorowana	157	MOPS
		2. Liczba dzieci w tych rodzinach	219	
	2. Zapewnienie usługi asystenta rodziny.	1. Liczba rodzin objętych asystenturą rodzinną.	71	
	3. Promowanie/ tworzenie działań na rzecz rodzin wspierających.	1. Liczba kampanii, artykułów, audycji promujących rodzinę wspierającą.	1	MOPS, lokalne media
		2. Liczba rodzin wspierających	1	
		3. Liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, którym udzielono wsparcia przez rodzinę wspierającą	1	
		4. Liczba dzieci w tych rodzinach	2	
	4. Organizowanie wydarzeń o charakterze integrującym rodziny.	1. Liczba zorganizowanych wydarzeń/imprez na rzecz rodziny.	100	UM, MOPS, placówki oświatowe
	5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie	1. Liczba instytucji i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny.	76	UM, MOPS, PCPR, SP

W 2023 roku promowano działania na rzecz integracji rodzin poprzez różnego rodzaju akcje informacyjne. Odbywały się również zajęcia profilaktyczno – edukacyjne, z których skorzystało 1281 osób, w tym np. zajęcia w ramach „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców”, czy „Szkoły Rodziny”. Wspierano i organizowano różne formy spędzania czasu wolnego sprzyjające wzmocnieniu więzi rodzinnych i integracji (zorganizowano 25 festynów rodzinnych, 24 imprez rekreacyjno-sportowych dla rodzin, 175 zajęć kulturalnych).

W ramach przeciwdziałania marginalizacji rodziny sytuacja 157 rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi była monitorowana, z których 71 rodzin objęto wsparciem asystenta rodziny

Ponadto w 2023 roku współpracowano z 76 organizacjami pozarządowymi i instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie.

Cel operacyjny 2.

Wsparcie materialne i niematerialne rodzin wymagających objęcia pomocą

Cel szczegółowy	Działania	Wskaźniki	2023 rok Wartość (ilość)	Realizatorzy/ partnerzy
1. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji rodzin	1. Zapewnienie rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji pomocy pieniężnej i/lub rzeczowej.	1. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	1370	MOPS, ZUS ¹⁾
		2. Liczba rodzin korzystających z:		
		– jednorazowego świadczenia „Za życiem”	8	
		– zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami	718	
		– funduszu alimentacyjnego	293	
		– dodatku mieszkaniowego	575	
		– dodatku energetycznego	0	
		– jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka,	148	
		– świadczenia rodzicielskiego	97	
		3. Liczba świadczeń:		
		– jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka	148	
		– świadczenia rodzicielskiego	1073	

		4. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+	1 ¹⁾ (forma rzeczowa) 7 (w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego)	
		5. Liczba złożonych wniosków	0 ¹⁾	
		6. Liczba dzieci, na które wypłacono świadczenie wychowawcze 500+	3 (forma rzeczowa) 9 (w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego)	
		7. Liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych 500+	27 (forma rzeczowa) 88 (w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego)	
		8. Liczba rodzin objętych jednorazowym wsparciem 300+	Brak danych ²⁾	
	2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	1. Liczba dzieci objętych dożywianiem	153	MOPS

	3. Realizacja programów dla rodzin wielodzietnych, w tym: Karta Dużej Rodziny (KDR), Ostrowiecka Rodzina 3+ (OR3+)	1. Liczba dzieci i rodzin objętych Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa (POPŻ).	428/614	MOPS
		2. Liczba wydanych KDR.	655 ³⁾	
		3. Liczba złożonych wniosków o przyznanie KDR	340	
		4. Liczba osób objętych programem OR 3+	655	
		5. Liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą z tytułu wielodzietności	263	
	4. Pomoc materialna dla dzieci i młodzieży w formie stypendium.	1. Liczba dzieci i młodzieży otrzymująca stypendia motywacyjne.	509 UM	UM, MOPS, placówki oświatowe
		2. Liczba dzieci i młodzieży uzdolnionej, która otrzymała stypendium	6 UM	
		3. Liczba dzieci i młodzieży otrzymująca stypendia szkolne	39 MOPS 503 UM	
		4. Liczba uczniów, którym przyznano zasiłek szkolny	0	
	5. Zapewnienie wsparcia rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	1. Liczba asystentów	4	MOPS
		2. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	71	
		3. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta	119	

		4. Liczba rodzin objętych asystenturą na mocy postanowienia Sądu	12	
		5. Liczba rodzin, w których zakończono wsparcie asystenta ze szczególnym wskazaniem na zrealizowanie stawianych w planie celów	7	
	6. Aktywizacja społeczna i zawodowa rodzin	1. Formy działań aktywizujących i liczba osób/rodzin nimi objętych.	115	MOPS, CIS
		2. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym	1	
	7. Wspieranie rodzin wychowujących dzieci dotknięte niepełnosprawnością.	1. Liczba rodzin objętych wsparciem z tytułu niepełnosprawności dziecka	486 MOPS 19 PCPR 46 PPP	MOPS, PPP, PCPR
		2. Liczba osób korzystających ze świadczenia 4000 zł	8	
		3. Liczba osób, na które jest pobierany zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka poniżej 16 roku życia	398	
		4. Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne na dziecko do 16 roku życia	199	
		5. Liczba rodzin, którym przyznano wsparcie w formie opieki wytchnieniowej na dziecko z niepełnosprawnością	10	
		6. Liczba dzieci, którym przyznano wsparcie w postaci asystenta osobistego	0	
		7. Liczba wydanych orzeczeń o kształceniu specjalnym	309	
		8. Liczba wydanych opinii o wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka	55	
		9. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności	5720	

		10. Liczba dzieci, które skorzystały z turnusów rehabilitacyjnych	36	
		11. Liczba dzieci, którym zostało przyznane dofinansowanie do likwidacji poszczególnych barier: – architektonicznych, – w komunikowaniu się, – technicznych	9	
		12. Liczba dzieci, którym przyznano dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego	0	
		13. Liczba dzieci, którym przyznano dofinansowanie do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	54	
	8. Zapewnienie dostępu do lokali socjalnych i komunalnych rodzin zagrożonych eksmisją	1. Liczba rodzin/dzieci w rodzinach, które otrzymały przydział lokalu socjalnego.	64/53	ZUM
		2. Liczba rodzin/dzieci w rodzinach, które otrzymały przydział lokalu komunalnego	0	
	2. Wzmocnienie kompetencji rodzin i wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	1. Liczba wolontariuszy	112	UM, MOPS, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego, świetlice, organizacje pozarządowe
		2. Liczba dzieci korzystających ze wsparcia wolontariuszy	18	
		3. Liczba spotkań	165	
		4. Liczba zajęć korekcyjno-kompensacyjnych	208	
		5. Liczba osób korzystających z usług edukacyjnych dla rodziców, w tym np. „Szkoła Rodziny”, „Klub Rodzica”	32 PPP 34 MOPS	

		6. Liczba świetlic: <ul style="list-style-type: none"> – szkolnych, – z elementami socjoterapii/ placówek wsparcia dziennego 	2 MOPS 9 UM	
		7. Liczba dzieci korzystających z zajęć prowadzonych przez świetlice/placówki wsparcia dziennego	48 MOPS 280 UM	
		8. Liczba zajęć pozalekcyjnych	92 MOPS	
	2. Wsparcie dzieci i młodzieży w dostępie do wypoczynku.	1. Liczba osób korzystających ze wsparcia w celu zapewnienia wypoczynku	106	UM, GKRPA
	3. Zapewnienie dostępu do nieodpłatnych konsultacji psychologicznych, pedagogicznych i prawnych.	1. Liczba rodzin/osób, które skorzystały z konsultacji: <ul style="list-style-type: none"> – psychologicznych, – pedagogicznych, – prawnych w celu wzmocnienia kompetencji rodzicielskich, poprawy relacji rodzic-dziecko, wsparcia rozwoju dziecka 	134/149 MOPS 127 PCPR 36 CRL 34 PPP 19 PCPR 73 CRL 53 PPP 44 PCPR 35 CRL	MOPS, PCPR, CRL, PPP

	4. Umożliwienie skorzystania z mediacji.	1. Liczba mediacji	11 ⁴⁾	MOPS, SR
		2. Liczba osób korzystających z mediacji	10	
	5. Realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałającym dysfunkcjom społecznym	1. Liczba programów	49	UM, placówki oświatowe, MOPS, PCPR
		2. Liczba dzieci objętych programami	2377	

¹⁾ Od 1 stycznia 2022 roku stopniowe przejście realizacji programu Rodzina 500+ przez ZUS. Wypłata w MOPS była tylko do końca maja 2022 roku, tj. do końca okresu na jaki zostały przyznane świadczenia. Na nowo narodzone dzieci od 1 stycznia 2022 roku wnioski przyjmuje ZUS. (Brak danych z ZUS - nie jest prowadzona statystyka w tym zakresie)

²⁾ Od 1 lipca 2021 roku świadczenie 300+ jest realizowane i wypłacane przez ZUS (brak danych ZUS)

³⁾ Liczba obejmuje również seniorów

⁴⁾ SR - brak danych

W 2023 roku zapewniono ostrowieckim rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji n/w formy wsparcia.

Świadczenia rodzinne wraz z dodatkami i inne:

– jednorazowe świadczenie „Za życiem”	– 8 rodzin;
– zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	– 4016 rodzin;
– świadczenie z funduszu alimentacyjnego	– 293 rodziny;
– dodatek mieszkaniowy	– 575 rodzin;
– jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	– 148 rodzin;
– świadczenie rodzicielskie	– 97 rodzin.

Świadczenie wychowawcze (500+)

Od dnia 01 stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych stopniowo przejął realizację Programu „Rodzina 500+”. W 2023 r. w tutejszym Ośrodku na podstawie pisma z ZUS realizowana była 1 forma rzeczowa świadczenia wychowawczego 500+ (na 3 dzieci) oraz dla 7 rodzin (9 dzieci) w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Karta Dużej Rodziny

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowcu Świętokrzyskim prowadził obsługę Karty Dużej Rodziny. W roku sprawozdawczym złożono 340 wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny, wydano 655 Kart Dużej Rodziny. Ponadto realizowany był Program Ostrowiecka Rodzina 3+, w ramach którego objęto pomocą 655 osób.

Stypendia i zasiłki szkolne

W 2023 roku 554 uczniów otrzymało stypendia szkolne, 509 dzieci i młodzieży otrzymało stypendia motywacyjne, 6 uczniów otrzymało stypendia dla dzieci i młodzieży uzdolnionej.

Program „Posiłek w szkole i w domu” i Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

W ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” dożywianiem objęto 153 dzieci. Ponadto realizowany był także Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa, którym objęto 614 rodzin i 428 dzieci. Umożliwił on rodzinom skorzystanie z produktów żywnościowych wydawanych przez:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż,
- Stowarzyszenie Eldorado;
- Towarzystwo Przyjaciół Denkowa;
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Akademii Nauk Stosowanych;

- Ostrowieckie Stowarzyszenie "Pozytywnie Zakręcenie";
- Wspólnota Świętokrzyska.

Świadczenia na rzecz rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością

- 920 rodzin zostało objętych wsparciem z tytułu niepełnosprawności dziecka,
- 398 osoby otrzymały zasiłek pielęgnacyjny na dziecko poniżej 16 roku życia,
- 199 osobom przyznano świadczenie pielęgnacyjne do 16 roku życia,
- 8 osób otrzymało jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka, z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu w wysokości 4 000 zł,
- 10 osobom przyznano wsparcie w formie opieki wychowawczej na dziecko z niepełnosprawnością.

Ponadto:

- wydano 5720 orzeczeń o niepełnosprawności,
- 400 orzeczeń o kształceniu specjalnym,
- 55 opinie o wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka,
- 36 dzieci skorzystało z turnusów rehabilitacyjnych,
- 9 dzieci skorzystało z dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się,
- 54 dzieci skorzystało z dofinansowania do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,

Asystenci rodzin

W celu zapewnienia wsparcia rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w 2023 roku 4 asystentów rodziny tworzących **Zespół ds. Asysty Rodzinnej** podejmowało kompleksowe działania w 71 rodzinach, w których wychowywało się 119 dzieci. Wobec 12 rodzin Sąd Rejonowy w Ostrowcu Świętokrzyskim III Wydział Rodzinny i Nieletnich wydał postanowienie o współpracy z asystentem.

W wyniku współpracy asystentów z rodzinami osiągnięto następujące efekty:

1. poprawa funkcjonowania rodziny w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i nabycia umiejętności gospodarowania budżetem domowym - 18 rodzin
2. prawidłowe gospodarowanie świadczeniami wychowawczymi - 19 rodzin
3. doposażenie mieszkania, dokonanie drobnych remontów, wynajęcie mieszkania o wyższym standardzie - 11 rodzin
4. poprawa sytuacji materialnej poprzez podjęcie zatrudnienia przez członków rodziny - 9 rodzin

5. poprawa kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (w tym):
 - wypracowanie odpowiedniej postawy rodzicielskiej, stosowanie odpowiednich metod wychowawczych - 28 rodzin
 - poprawa więzi i relacji rodzinnych - 22 rodzin
 - nabycie umiejętności dbania o profilaktykę zdrowia dzieci w tym specjalistyczną opiekę medyczną - 38 rodzin
 - utrzymanie kontaktu z wychowawcą lub pedagogiem - 22 rodziny
6. poprawa sytuacji zdrowotnej członków rodzin poprzez podjęcie leczenia odwykowego - 14 rodzin

W 2023 roku wśród 71 rodzin objętych współpracą z asystentem rodziny, 27 rodzin zakończyło współpracę z asystentem z powodu:

1. osiągniętych celów - 7 rodzin
2. zaprzestania współpracy z asystentem rodziny - 15 rodzin

ze względu na:

 - zmianę miejsca pobytu - 7 rodzin
 - brak zgody - 8 rodzin
3. braku efektów - 5 rodzin

Ponadto asystenci rodzin monitorowali sytuację 19 rodzin po ustaniu współpracy z asystentem.

Zespół ds. Rodzin

Zadania w zakresie monitorowania sytuacji rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi realizuje w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej Zespół ds. Rodzin.

W 2023 roku Zespół obejmował swoim działaniem 157 rodzin z małoletnimi dziećmi oraz rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w tym:

- rodziny objęte pomocą asystenta rodziny - 71
- rodziny, których dzieci znajdują się w pieczy zastępczej - 29
- rodziny wielodzietne - 32
- rodziny niepełne - 59
- rodziny z problemem alkoholowym - 49

- rodziny z problemami przemocy domowej – 37

(w tym):

– realizowanych procedur „Niebieskie Karty” – 41

– monitorowanych rodzin po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” – 19

Praca pracowników socjalnych Zespołu ds. Rodzin, polega głównie na:

- 1) zdiagnozowaniu problemów w rodzinie i ich przyczyn,
- 2) monitorowaniu funkcjonowania rodzin,
- 3) wypracowaniu dobrych relacji, porozumienia pomiędzy rodziną, a pracownikiem socjalnym,
- 4) przywróceniu rodzinom sił i kontroli nad własnym życiem (w tym: pomoc w racjonalnym gospodarowaniu budżetem domowym udzielanie wsparcia emocjonalnego w przezwyciężaniu problemów życiowych),
- 5) stałej współpracy z kuratorami, Komendą Powiatową Policji, placówkami oświatowymi, placówkami ochrony zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny,
- 6) monitorowaniu sytuacji rodziny w trakcie i po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny.

W wyniku współpracy z rodzinami pracownikom z Zespołu ds. Rodzin, udało się osiągnąć następujące efekty:

1) wyeliminowano przyczyny i skutki przemocy – 27 rodzin,

2) podjęto leczenie odwykowe – 16 osób,

3) zmotywowano do aktywności zawodowej – 40 osoby

w tym:

– podjęło uczestnictwo w Centrum Integracji Społecznej – 8 osób,

– podjęło szkolenie zawodowe – 7 osób,

– znalazło zatrudnienie – 25 osób,

4) nabyło umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego – 25 rodzin,

5) wzrost kompetencji opiekuńczo- wychowawczych rodziców – 35 rodzin

w tym:

– poprawa więzi i relacji rodzinnych – 26 rodzin,

– dbania o profilaktykę zdrowie w tym specjalistyczną opiekę medyczną – 39 rodzin,

- stałego kontaktu ze szkołą – 24 rodzin,
- 6) poprawa warunków mieszkaniowych – 11 rodzin.

W 2023 roku Zespół ds. Rodzin podjął 41 interwencji, podczas których stwierdzono:

- nadużywanie alkoholu i innych środków odurzających przez rodziców, a w konsekwencji nieprawidłowe wypełnianie funkcji rodzicielskich – 15 rodzin,
- bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 20 rodzin,
- brak zaniechań wobec dzieci – 6 rodzin.

„Szkoła Rodziny”

Celem „Szkoły Rodziny” jest wsparcie rodziców w przezwyciężeniu trudności wynikających z realizowania funkcji opiekuńczo - wychowawczej poprzez działania edukacyjne (m.in. spotkania z pracownikami socjalnymi, psychologiem), profilaktyczne (m.in. spotkania z profilaktykiem ds. uzależnień) czy rekreacyjne (m.in. wycieczki, spotkania okolicznościowe). W 2023 roku wsparciem Szkoły objęto 82 osoby, tj. 34 osoby dorosłe i 48 dzieci. Zajęcia odbywały się w trzech grupach: dla rodziców (grupa wsparcia), dla dzieci do 10 r. ż. (2 świetlice: w siedzibie MOPS, ul. Świętokrzyska 22 i w MAL, ul. Rzeki 1b/1) i dla dzieci powyżej 10 r.ż. (zajęcia socjoterapeutyczne).

Organizowanie Społeczności Lokalnej

Zespół ds. Organizowania Społeczności Lokalnej swoją działalność w 2023r. skupiał głównie na wsparciu dwóch społeczności tj. społeczności lokalnej zamieszkującej lokale socjalne na terenie osiedla Gutwin oraz społeczności lokalnej osiedla Częstocice.

Praca Zespołu w dużym stopniu polegała na współpracy z instytucjami działającymi na terenie miasta (MOSiR, MCK, BWA, Miejska Biblioteka Publiczna, PSP nr 10, Zakład Usług Miejskich, Centrum Wolontariatu, Fundacja „Pomocna Dłoń”) jak i organizacjami pozarządowymi (Ostrowieckie Stowarzyszenie „Pozytywnie Zakręcenie”, Ostrowieckie Stowarzyszenie Głuchych „Nad Kamienną”, Fundacja Skrzydła Pomocy, Fundacja Akademia Inicjatywy i Rozwoju, Lokalna Grupa Działania „Krzemienny Krąg”, Stowarzyszenie na rzecz Szkoły w Częstocicach). W społecznościach objętych wsparciem OSŁ w 2023r. zrealizowano

16 projektów socjalnych oraz 41 akcji społecznościowych, w których łącznie wzięło udział 714 osób.

W wyniku działań OSL na terenie osiedla Gutwin w 2023r. osiągnięto następujące efekty:

- 5 gospodarstw domowych spłaciło w całości zadłużenie czynszowe w ZUM przez poprzez odpracowanie czynszu (3 osoby), czy też ratałną spłatę zadłużenia,
- 4 rodziny zamieniło lokale socjalne na mieszkania o wyższym standardzie w innych częściach miasta,
- 1 osoba zmieniła mieszkanie na umożliwiające jej lepsze funkcjonowanie w środowisku i otrzymała pomoc usługową. Wobec w/w osoby uruchomiono kręgi wsparcia w postaci pomocy najbliższych sąsiadów oraz sukcesywnie wdrażano u w/w zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym oraz trening podstawowych czynności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Powyższe czynności mają doprowadzić do usamodzielnienia podopiecznego oraz do poprawnego funkcjonowania w środowisku jak również pobudzenia w społeczności lokalnej mechanizmów empatii oraz odpowiedzialności za osoby słabsze co ma bezpośredni wpływ na utrzymanie w/w w środowisku i zapobieżenie umieszczenia go w placówce całodobowej,
- 1 osoba po wyjściu z zakładu karnego uzyskała stałe zatrudnienie,
- 11 rodzin wzięło udział w cyklu warsztatów poprawiających umiejętności wychowawcze,
- zrealizowano 11 projektów socjalnych w tym 6 wspólnie ze społecznością lokalną osiedla Częstocice,
- poprawiono estetykę osiedla poprzez nasadzenia roślin oraz wybudowanie płotka.

W wyniku działań OSL w rejonie osiedla Częstocice w 2023 r. osiągnięto następujące efekty:

- 20 osób zaangażowano w działalności prospołeczną na rzecz osiedla,
- zrealizowano 10 projektów socjalnych w tym 6 wspólnie ze społecznością lokalną osiedla Gutwin,
- 15 osób brało udział w projekcie aktywizacyjnym pn.: „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”, ramach którego odbyło się 39 wydarzeń, w tym 15 spotkań warsztatowych, 12 zajęć sportowych, 4 wyjścia do kina, 4 spotkania integracyjne, 4 spotkania rehabilitacyjno-

integracyjnych. Nawiązana została współpraca z 4 organizacjami skupiającymi osoby w wieku senioralnym tj.: Centrum Seniora i Klub Seniora „Ogrodnicki” z Ostrowca Świętokrzyskiego, Klub „Senior+” z Okoła, Klub Seniora ze Starachowic.

Zespół ds. Organizowania Społeczności Lokalnej w 2023 r. prowadził na terenie powyższych społeczności długofalowy proces rozwoju społeczności lokalnych umożliwiający mieszkańcom osiągnięcie coraz wyższej jakości życia, zwiększający możliwości ich rozwoju osobistego i społecznego. Jakość pracy organizatorów została certyfikowana przez Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej CAL z Warszawy.

Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych

W 2023 roku Gmina Ostrowiec Świętokrzyski dopłacała do pobytu 100 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i 65 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Asystenci rodziny objęli aktywnymi działaniami pomocowymi 20 rodzin biologicznych, których dzieci umieszczone były w pieczy zastępczej. Celem pomocy jest powrót dzieci do rodziny biologicznej. W 2023 roku 5 dzieci wcześniej umieszczonych w pieczy zastępczej wróciło do rodzin biologicznych.

Informacje z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, dotyczące Powiatu Ostrowieckiego i Gminy Ostrowiec Świętokrzyski, za 2023 rok:

1. Ilość dzieci w pieczy zastępczej: 165; na dzień 31 grudnia 2023 - 160
2. Ilość rodziców biologicznych: 172; na dzień 31 grudnia 2023 - 166
3. Ilość dzieci w ośrodkach opiekuńczo – wychowawczych - 63
4. Ilość dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych - 70
5. Ilość dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych - 20
6. Ilość dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego: 10
7. Ilość dzieci w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Terapeutycznego (Opatów, Gliwice) - 2
8. Ilość rodzin zastępczych w powiecie - 120
 - zawodowych - 2
 - niezawodowych - 26
 - spokrewnionych - 92

9. Ilość rodzin zastępczych w gminie - 75

- zawodowych - 0
- niezawodowych - 14
- spokrewnionych - 61

Zapewnienie dostępu do lokali socjalnych i komunalnych rodzin zagrożonych eksmisją

Zakład Usług Miejskich w Ostrowcu Świętokrzyskim realizuje zadania mające na celu pomoc rodzinom w formie przydziałów lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Mieszkania przydzielane są dla osób, które nie posiadają miejsca stałego zamieszkania oraz osób o niskich dochodach pozostających w trudnych warunkach mieszkaniowych.

W 2023 roku 53 rodziny otrzymały przydział lokalu socjalnego z zasobów gminy Ostrowiec Świętokrzyski. W tym zakresie Ośrodek ściśle współpracuje z Zakładem Usług Miejskich.

Wzmocnienie kompetencji rodzin i wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze

W 2023 roku podejmowano działania na rzecz edukacji i wsparcia rodzin. Organizowano różne formy spędzania czasu wolnego sprzyjające wzmocnieniu więzi rodzinnych. W ramach wyrównywania deficytów i szans edukacyjnych 112 wolontariuszy wspierało 18 dzieci. Ponadto odbyło się 208 zajęć korekcyjno – kompensacyjnych, 34 osoby skorzystało z usług edukacyjnych dla rodziców. Na terenie gminy dostępnych było 11 świetlic szkolnych i z elementami socjoterapii, które obejmują swoimi działaniami 328 dzieci.

W 2023 roku zapewniono również dostęp do nieodpłatnych konsultacji psychologicznych, pedagogicznych i prawnych, z których skorzystało łącznie 483 osoby oraz mediacji (10 osób)

Cel operacyjny 3.

Wsparcie rodzin w przezwyciężaniu problemów wynikających szczególnie z uzależnienia jej członków oraz w dążeniu do reintegracji

Cel szczegółowy	Działania	Wskaźniki	2023 rok Wartość (ilość)	Realizatorzy/ partnerzy
1. Wsparcie rodziny w przezwyciężaniu problemów wynikających szczególnie z uzależnienia jej członków.	1. Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniem.	1. Liczba osób zgłoszonych na leczenie odwykowe	82	GKRPA, MOPS, ŚOT, OLZPiU „ESKULAP”
		2. Liczba osób/rodzin z problemami uzależnienia, przemocy, motywowanych do podjęcia terapii	379	
	2. Prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost świadomości zagrożeń, zachowań ryzykowanych dzieci i młodzieży.	1. Liczba działań.	66	MOPS, SM, KPP
		2. Liczba uczestników	1973	
	3. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową.	1. Liczba założonych Niebieskich Kart.	128	MOPS/ ZI
		2. Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach, objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy	112 rodzin 139 dzieci	
		3. Liczba rodzin objętych monitorowaniem po ustaniu NK	56	

	4. Prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież – profilaktyka zachowań ryzykownych i kształtowanie wrażliwości społecznej.	1. Liczba przeprowadzonych spotkań.	335	UM, placówki oświatowe, SM, KPP, CRL
		2. Liczba zajęć edukacyjnych	544	
	5. Prowadzenie pracy socjalnej z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze.	3. Liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej.	157	MOPS
2. Wsparcie rodziny w dążeniu do reintegracji.	1. Praca z rodziną biologiczną w celu powrotu dziecka do domu rodzinnego.	1. Liczba rodziców biologicznych, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.	147 PCPR 127 MOPS	MOPS, PCPR
		2. Liczba rodziców biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej	13	
		3. Liczba dzieci, które powróciły do domu rodzinnego	5	
	2. Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	1. Liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	237	PCPR, MOPS
		2. Liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka, w których wziął udział asystent rodziny/pracownik socjalny	237	
	3. Współpraca z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	1. Liczba spotkań z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej	237	MOPS, PCPR

	4. Współfinansowanie pobytu dzieci/osób pełnoletnich w pieczy zastępczej.	1. Liczba dzieci/osób pełnoletnich przebywających w pieczy zastępczej:		MOPS, PCPR
		– rodzinnej	115	
		– instytucjonalnej	71	
		2. Wysokość poniesionych nakładów finansowych z tytułu pobytu dzieci w:		
		– pieczy rodzinnej	– 1 473 113,57 zł (PCPR) – 573 447,62 zł (MOPS)	
		– pieczy instytucjonalnej	– 2 699 192,62 zł – PCPR – 1 015 872,34 zł (MOPS)	
	5. Monitorowanie osób opuszczających pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności realizujących indywidualny program usamodzielnienia (IPU)	1. Liczba pełnoletnich wychowanków z pieczy zastępczej realizujących IPU, które w danym roku kalendarzowym opuściły pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności	10	PCPR

W 2023 roku w ramach pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniem zgłoszono 82 osoby na leczenie odwykowe, a 379 osób motywowano do podjęcia terapii. Podjęto 66 działań profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost świadomości zagrożeń zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 1973 uczestników. Zorganizowano 65 spotkań i zajęć edukacyjnych w ramach profilaktyki ukierunkowanej na dzieci i młodzież, i kształtowanie wrażliwości społecznej.

Od dnia 22.06.2023 r. obowiązuje nowa ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej zastępująca dotychczas obowiązującą ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej wpłynęło 128 formularzy „Niebieskie Karty”, w 112 rodzinach podjęto działania wspierające, a 56 rodzin było monitorowanych po ustaniu procedury. Prowadzono działania mające na celu pomoc osobom doznającym przemocy domowej – poradnictwo, praca socjalna, działania Zespołu Interdyscyplinarnego. Rozwijano kompetencje osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Współpracowano z różnymi instytucjami. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadziło Punkt Interwencji Kryzysowej, dzięki czemu mieszkańcy Ostrowca Świętokrzyskiego korzystali ze specjalistycznego poradnictwa. Lokalny Punkt Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem świadczył pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną, psychiatryczną, materialną. Centrum Rozwoju Lokalnego prowadziło punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin. Współpracowano z „Niebieską Linia” i Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę. W Starostwie Powiatowym prowadzone było poradnictwo obywatelskie i pomoc prawna. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z Zespołem Interdyscyplinarnym przeprowadzał kampanie informacyjno-edukacyjne w ramach Międzynarodowego Dnia bez Przemocy, Dnia Rodziny, Międzynarodowego Dnia Eliminacji Przemocy Wobec Kobiet, Białej Wstążki, 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży (Pomarańczowa Wstążka). W ramach prowadzonych działań organizowane były szkolenia, opracowane zostały materiały informacyjne, współpracowano z mediami.

W ramach reintegracji rodziny monitorowano i dokonano oceny sytuacji opiekuńczo - wychowawczej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (237 posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka, w których wzięli udział koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, asystenci rodziny i pracownicy socjalni).

Cel operacyjny 4.

Wzmocnienie kompetencji zawodowych i podnoszenie jakości świadczonych usług na rzecz rodziny

Cel szczegółowy	Działania	Wskaźniki	2023 rok Wartość (ilość)	Realizatorzy /partnerzy
Zapewnienie wsparcia dla kadr pracujących z rodzinami.	1. Doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej realizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowcu Świętokrzyskim.	1. Liczba spotkań z udziałem przedstawicieli różnych instytucji działających na rzecz rodzin.	241	UM, MOPS, PCPR
		2. Liczba uczestników	811	
	2. Zapewnienie dostępu do różnych form doskonalenia zawodowego.	1. Liczba szkoleń/warsztatów adresowanych do pracowników zajmujących się pomocą rodzinie, z uwzględnieniem form doskonalenia zawodowego asystentów rodziny	21	UM, MOPS, PCPR
		2. Liczba uczestników	730	

W ramach zapewnienia wsparcia dla kadr pracujących z rodzinami w 2023 r. odbyło się w sumie 262 spotkania i szkolenia/warsztaty z udziałem przedstawicieli różnych instytucji działających na rzecz rodziny, w których wzięło udział łącznie 1541 osób.

Podsumowanie

Rodzina jako podstawowe środowisko wywierające wpływ na życie młodego człowieka wymaga szczególnej ochrony i wsparcia we wszystkich aspektach jej funkcjonowania. Zagrożające jej zjawiska i sytuacje, takie jak przemoc, uzależnienia, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych mobilizują instytucje pomocowe do zaangażowania i współpracy celem stworzenia kompleksowego systemu wsparcia na rzecz rodziny.

Wybrane kierunki działań w zakresie poprawy wspierania rodziny z dziećmi

1. Współpraca multiprofesjonalna – właściwie usytuowanie zawodów pomocowych w systemie wsparcia rodziny i ochrony dziecka przed krzywdzeniem, budowanie lokalnego koszyka usług.

2. Właściwe rozumienie roli i zadań asystenta rodziny.
3. Współudział rodziny w tworzeniu diagnozy pogłębionej i indywidualnego koszyka usług.
4. Działania wzmacniające więzi w rodzinie.

Obecnie odchodzi się od patrzenia na rodzinę jedynie z perspektywy deficytów. Zgodnie z ideą empowerment mówi się raczej o rodzinach, które nie potrafią samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb lub rodzinach, które potrzebują wsparcia, by wyjść z kryzysu. To rodzice ze specjalnymi potrzebami, którzy ze względu na brak zasobów wewnętrznych i zewnętrznych mają trudności z zaspakajaniem potrzeb dzieci. Do grupy tej należą w szczególności rodzice potrzebujący wsparcia w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej i spraw na rzecz domu i rodziny, zwłaszcza pochodzący ze środowisk z traumą trans generacyjną i w związku z tym mający problemy z nawiązywaniem bezpiecznych więzi, rodzice z niepełnosprawnością (zwłaszcza intelektualną), rodzice z problemami zdrowia psychicznego, rodzice dotknięci chorobą somatyczną, rodzice nadużywający środków psychoaktywnych, rodzice do 24 roku życia (w szczególności osoby małoletnie, w tym kobiety w ciąży), samotni rodzice, rodziny wielodzietne, rodzice po odbyciu kary pozbawienia wolności oraz inni, którzy tymczasowo lub stale wymagają wsparcia w opiece i wychowaniu dzieci.

Wsparcie ostrowieckich rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu to główny cel Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ostrowiec Świętokrzyski na lata 2022-2024. Do jego realizacji w 2023 roku niezbędny był system zaplanowanych działań, które pomagały przywrócić rodzinom zdolności do wypełniania swoich podstawowych funkcji.

Skróty używane w tabelach:

CIS - Centrum Integracji Społecznej

CRL - Centrum Rozwoju Lokalnego

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

OLZPiU „ESKULAP” - Ośrodek Leczenie Zaburzeń Psychicznych i Uzależnień ESKULAP

PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

SP - Starostwo Powiatowe

SR - Sąd Rejonowy

ŚOT - Świątokrzyski Ośrodek Terapii

UM - Urząd Miasta

ZI - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy

ZUM - Zakład Usług Miejskich

ZUS - Zakład Ubezpieczeń Społecznych